

THOMAS DE
QUINCEY

Confesiunile unui
opioman englez

Traducere din limba engleză
și note de Corneliu Rudescu

POLIROM
2022

Cuprins

Prefața originală din anul 1821.....	5
Notă introductivă.....	15

CONFESIUNILE UNUI OPIOMAN ENGLEZ

Partea I. O istorisire introductivă	23
Partea a II-a. Voluptățile opiului	237
Partea a III-a. Chinurile opiului	281
Fiica Libanului	331
<i>Apendice</i>	339

Toate aceste reflecții mă deprimau profund, dar și mai mult mă deprima atitudinea glacială a mamei față de mine. Mama lua o astfel de atitudine și un asemenea ton rece numai față de persoanele cunoscute sau bănuite de ea a fi exemple de comportare rea și uneori era de o severitate cu totul injustă. Dar în general își manifesta această răceală într-o formă discretă. Dacă aveam să-i reproșez ceva, era faptul că de data asta își arăta indignarea față, fără absolut nici o rezervă, ca față de o rătăcire morală lipsită de orice scuză, evidentă și sesizabilă într-o clipă, ce putea fi exprimată cu un singur cuvânt.

Mama era pornită să condamne toate explicațiile care necesitau cuvinte multe. Eu, înclinat din fire spre subtilități de tot felul, ajunseseam să privesc situațiile sub aspecte ce nu puteau fi reduse la forme de exprimare atât de simple. Dacă în lume există un chin fără putință de alinare, acela este frământarea sufletească pe care ți-o provoacă *incomunicabilul*. Și dacă ar mai apărea vreun sfinx care să-i spună omului o altă ghicitoare – să-l întrebe care este singura povară pe care tăria omenească n-o poate îndura –, i-aș răspunde fără nici o clipă de ezitare: *povara incomunicabilului*. Iar acum, când mă aflu la Stăreție, în aceeași cameră cu mama, deși știam cât era de înțelegătoare, răbdătoare în fața explicațiilor, curată sufletește și miloasă, m-am simțit totuși cuprins de o deznădejde nemărginită, fiind astfel incapabil să încerc a mai da vreo explicație. Meditam amîndoi la aceeași faptă, dar ea dintr-un punct de vedere, iar eu dintr-altul. Eram sigur că dacă mama ar fi putut – cu un efort suprem – să înțeleagă măcar o clipă suferința cu care m-am luptat mai mult de trei luni – chinul fizic și pustiul din sufletul meu vitregit de voieșie –, ar fi iertat cu dragă inimă tot ceea ce ea socotea

a fi un act impulsiv, de nesupunere voită. „În această scurtă și dureroasă încercare prin care ai trecut“, ar fi exclamat ea, „citesc temeiurile iertării tale. În această tortură de foc văd puterea de îndurare a gladiatorilor“. Acesta ar fi fost verdictul ei revizuit dacă situația imaginată de mine ar fi putut deveni realitate. Dar așa ceva era cu desăvârșire imposibil. Orice mijloc retoric aș fi folosit, n-aș fi reușit să redau decît o imagine ștearsă, cu totul inconsistentă și copilărească, a suferințelor pe care le trăisem. Mă simțeam la fel de deznădăjduit și dezarmat, în aceeași stare de totală neputință de-a face față (sau de a încerca să fac față) situației critice în care mă aflam, cum foarte mulți dintre noi ne-am simțit în copilărie, cînd visam că ne aflăm în fața unui leu fioros și nu sîntem în stare să facem nici cea mai mică mișcare. Simțeam că situația mea era pecetluită. Singurul cuvînt pe care am încercat să mi-l desprind de pe buze a pierit într-un oftat, deci, în mod tacit, am acceptat, pe lîngă alte impresii superficiale, defavorabile mie, și impresia că nu puteam invoca în sprijinul meu nici o circumstanță atenuantă.

Una dintre alternativele ce mi s-au oferit a fost îngăduința de a sta la Stăreție. Mi s-a propus, la alegere, să rămîn la Stăreție sau să mă duc în munții din Țara Galilor. Amîndouă alternativele erau deopotrivă de atrăgătoare. S-ar putea crede că Stăreția prezenta primejdia repetării, din timp în timp, a reproșurilor materne. Nu este însă adevărat. O cunoșteam destul de bine pe mama și eram sigur că, odată ce și-a exprimat mîhnirea provocată de fapta mea și m-a făcut să înțeleg clar punctul ei de vedere, era dispusă să-mi acorde și mie bine cunoscuta-i ospitalitate și bine cunoscuta-i amabilitate – deși nu o amabilitate care să mă facă să uit că asupra-mi

planează umbra întunecată a nemulțumirii ei sau care să-mi îngăduie libertatea de a conversa nestingherit despre orice subiect. Un om lăsat să vorbească numai din îngăduință și – așa cum ar fi fost cazul – întâmpinat în permanență cu un reproș mut nu se poate simți sufletește în largul lui, afară doar dacă nu este cumva un om de o sensibilitate foarte redusă.

În orice altă situație asemănătoare sensibilitatea mea se dovedise a fi nu precară, ci mai degrabă bolnăvicios de exagerată. Greșisem; îmi dădeam seama și nu mă feream să-mi recunosc eroarea. Într-adevăr, chinul sufletesc ce mă frământa ori de câte ori retrăiam fără voie simțămintele evocate de Galeria Șoaptelor și tălmăcirea simbolică ce dădusem acelor simțăminte exprima indirect conștiința intimă a greșelii mele și pre-simțirea întunecată ce o însoțea: că, într-un mod oarecum tainic, semnificația și consecințele acestei greșeli se vor amplifica tot mai mult cu fiecare etapă succesivă a vieții, pe măsură ce vor fi cîntărite retrospectiv, de la distanțe tot mai mari. Pe lângă asta, aluzia la frații mei mă făcuse să devin brusc și dureros conștient de o altă abatere de la obligațiile-mi filiale. Orice mamă văduvă se așteaptă ca fiul ei mai mare s-o ajute în îndrumarea copiilor mai mici. Și dacă exista vreo mamă îndreptățită cu adevărat la acest sprijin, aceasta era mama mea, care – așa cum aflasem indirect – își îndeplinise îndatoririle materne prin sacrificiul exemplar impus asupra propriei persoane. Deși era încă destul de tânără – nu avea mai mult de treizeci și șase de ani –, refuzase categoric să încurajeze, cel puțin în două rînduri, propuneri de căsătorie din partea unor persoane distinse, și asta numai din respect pentru memoria tatălui meu și în interesul copiilor. Cum de n-am putut citi în aceste exemple

discrete de sacrificiu matern un îndemn la un comportament corespunzător din partea mea, pentru a-i ușura cât mai mult povara răspunderilor materne? Ce-i drept, îmi dădeam prea bine seama că, vai, nu fusesem la înălțimea acestei îndatoriri. Scăpasem un prilej important. În același timp simțeam totuși că în favoarea mea s-ar fi putut invoca ceva mai mult decît putea crede un observator imparțial. Dar acel ceva, ca să poată fi susținut eficient, trebuia spus nu de mine, ci de un apărător dezinteresat; iar un astfel de apărător îmi lipsea. Atunci, în deznădejdea oarbă a minții mele, cu conștiința tulburată și inima sfișiată, am întins brațele spre singura ființă care mă putea ajuta. Această ființă era sora mea mai mare, Mary, pentru că sora mai mică, Jane, era încă un copil. Am întins brațele orbește, mecanic, pentru a-i atrage atenția, și, dînd glas gîndurilor care mă munceau, am început să-i vorbesc, cînd, deodată, mi-am dat seama că sora mea Mary nu era de față. Auzisem pași în spatele meu și crezusem că sînt ai ei, pentru că, din clipa în care servitorul acceptase fără ezitare scrisoarea adresată ei, mă așteptam s-o văd apărînd dintr-un moment într-altul. Numai că ea era departe, într-o misiune impusă de dragostea și grija ei de soră. Imediat după fuga mea, fusese trimis la Stăreția din Manchester un curier special, care, călărind pe un cal bun, nu făcuse mai mult de patru ore pe drum. Probabil că trecuse pe lîngă mine în prima mea zi de călătorie. Iar la o oră după sosirea lui, a ajuns și comunicatul poștei, în care se explica natura și valoarea scrisorii predate, dintr-o gravă neglijență, în mîinile mele. La Stăreție s-a dat imediat alarma, deoarece coincidența fugii mele cu predarea scrisorii constituia, neîndoielnic, un motiv suficient ca să se facă o legătură între cele două fapte. Îi eram

recunoscător surorii mele Mary că nu cedase în fața unor aparențe atît de plauzibile și defavorabile mie și totuși nu aveam nici un drept să mă plîng împotriva celor care *cedaseră* în fața aparențelor. Se pare că, după toate probabilitățile, încălcasem într-o anumită măsură legea, fie sub forma falsei identități, fie sub cea de însușire frauduloasă. Și într-un caz, și în celălalt singura soluție rezonabilă era expatrierea mea. Franța (eram într-un an de pace) sau Olanda puteau constitui un loc bun de refugiu pînă la rezolvarea problemelor și, cum nici o parte interesată nu manifesta îngrijorare cu privire la obiectul principal de dispută – restituirea banilor –, nu exista nici un motiv de temere că s-ar porni o urmărire penală, oricît de gravă ar fi fost considerată infracțiunea. Un domn mai în vîrstă, aflat de multă vreme în relații cu familia noastră și folosit adesea ca om de încredere de tutorii mei, s-a oferit în această împrejurare ca protector și sfătuitor al surorii mele Mary. Așadar, la două ore după sosirea curierului din Manchester (care, pornind pe la ora unsprezece înainte de amiază, ajunsese la Chester pe la trei după-amiază) și după ce se căzuse la un acord cu una dintre băncile din Chester asupra scrisorilor de credit pentru rambursarea sumei etc., la porțile Stăreției se afla o trăsură cu patru cai, în care s-a suit sora mea Mary, împreună cu o slujnică și cu binevoitorul domn care se oferise s-o însoțească. Așadar, urmărirea începuse chiar în ziua cînd plecasem din casa domnului Lawson. Apusul soarelui i-a prins pe urmăritorii mei traversînd rîul Mersey și intrînd la trap în Liverpool. Apoi în Ormskirk, la treisprezece mile distanță, și de aici la *mîndrul Preston*, la ceva mai mult de douăzeci de mile. Aceste trei etape făceau dintr-odată cincizeci de mile. Atît au străbătut

pînă seara următorii mei, gonind după un om care nu fugea. În ziua următoare, cu mult înainte ca eu, cu modesta mea viteză de călător pe jos, să fi ajuns la Chester, grupul surorii mele ajungea la Ambleside – cam la nouăzeci și două de mii depărtare de Liverpool, deci la o sută șapte mii de Stăreție. Grupul următorilor socotea, pe bună dreptate, că se află tot timpul pe urmele mele, asta pînă au ajuns la Preston, punctul de confluență al drumurilor din nord spre Liverpool și Manchester. Cum plănuisem inițial să mă îndrept spre lacuri, lăsasem într-adins să rămînă în urma mea unele indicii despre acel plan, cu intenția de a deruta eventualii urmăritori.

Cum a continuat după aceea urmărirea mea am aflat cu multă neplăcere patru ani mai tîrziu, cînd am ajuns la majorat, dintr-un „mic cont“ de o sută cincizeci de lire, scăzute din neînsemnata mea avere personală. Dintre toate scrisorile trimise următorilor mei de la Stăreție, nu le parvenise nici una, deoarece, dintr-o neglijență firească, nimeni nu se gîndise să le scrie decît a doua zi după sosirea mea acolo, adică a treia zi după plecarea surorii mele, fapt ce a avut consecințe neplăcute, deoarece drumul pînă la zona lacurilor și înapoi, cu tot cu un ocol de peste o sută cincizeci de mii printre lacuri, ar fi însumat cel mult patru sute de mii. Dar următorii mei, neavînd posibilitatea să primească vreo știre despre sosirea mea, se angajaseră în mod greșit într-un ocol de mai bine de două sute de mii, gonind după un imaginar „eu“ pe la peșteri, apoi la abația Bolton, pînă la York. În total, călătoria lor a însumat peste șase sute de mii, parcurse cu patru cai. La acea epocă întreținerea a patru cai – care în cel mai ieftin sezon de prețuri la fîn și grăunțe era de trei șilingi la